

Cultuuroket krijgt creatieve geesten van alle mogelijke pluimage over de vloer en aan de telefoon. Allemaal hebben ze hun eigen vragen, allemaal volgen ze hun eigen parcours. In deze reeks plaatsen ze kanttekeningen bij het kunstenaarsbestaan. Wat drijft hen? Wat liep vlot voor ze en wat zorgde voor een worsteling? Waar overweegt de kunst en waar het ondernemerschap?

Wim Oris en Wanne Van Hemelrijck

CIE TARTAREN

Een gezelschap groeit. Een artistieke werking krijgt vastere vorm. Hoe ontwikkelt de zakelijke kant zich in evenwicht daarmee? En hoeveel complexer wordt dat nog als de organisatie zich richt op participatie en co-creatie? Wim Oris (artistieke leiding) en Wanne Van Hemelrijck (zakelijke leiding) van de Leuvense Compagnie Tartaren doen hun verhaal.

Wim Oris en Wanne Van Hemelrijck (Cie Tartaren) 'Een gezelschap heeft een goede tandem nodig'

Een gezelschap groeit. Een artistieke werking krijgt vastere vorm. Hoe ontwikkelt de zakelijke kant zich in evenwicht daarmee? En hoeveel complexer wordt dat nog als de organisatie zich richt op participatie en co-creatie? Wim Oris (artistieke leiding) en Wanne Van Hemelrijck (zakelijke leiding) van de Leuvense Compagnie Tartaren doen hun verhaal.

Wanne: 'Elk gezelschap begint vanuit een artistieke noodzaak. De enige zakelijke functie in die beginfase is zorgen voor middelen om dat artistieke verhaal tot stand te brengen. Er is op dat moment nog geen ruimte voor iets meer.'

Wim: 'Je begint met heel weinig mensen – of zelfs met eentje, die noodgedwongen alles doet. Bij de Tartaren stond ik in het begin ook alleen, weliswaar met de raad van bestuur achter me. En de uitbouw van de zakelijke werking begint gewoonlijk met die vrijwilligers uit de raad van bestuur die je helpen om dossiers op te stellen of een vzw op te richten, zodat wettelijk alles in orde raakt. Ook ik werkte in het begin vrijwillig. Dat is stilaan geëvolueerd naar een functie van 20%, dan 50% enzovoort. Maar als je artistiek groeit, is het belangrijk

dat je de mentale ruimte krijgt om ook volop met dat artistieke bezig te zijn. Sinds Wanne er is, kan ik een hele hoop dingen loslaten. Uiteraard voeren we een dialoog: ik ben op de hoogte van het zakelijke, zij van het artistieke. Maar een goede tandem waarin elk zijn eigen verantwoordelijkheden heeft, vind ik cruciaal voor een degelijke algemene werking. Ik heb vanaf het begin gezegd dat ik die twee verschillende blikken, met zakelijke en artistieke verantwoordelijkheden op twee verschillende plekken, noodzakelijk vond. Zo'n wisselwerking houdt de boel gezond.'

Hoe zou je de fase omschrijven waarin Cie Tartaren nu zit?

Wim: 'We zijn nog altijd een kleine organisatie, met een voltijdse en drie deeltijdse werknemers. Maar na zoveel jaren – en zeker sinds we een vijfjarige structurele subsidie hebben – zijn we nu echt aan een duurzaam beleid aan het bouwen. Een van de belangrijkste resultaten daarvan is dat we onze kunstenaars nu correct kunnen verlonen. Daar staan we ook op. Kunst kan maar overleven als de kunstenaars deftig werk kunnen leveren. En dat kan alleen met een deftig loon en dito contract. In het begin kun je dat niet bieden. Je zit zo krap dat je voortdurend bij iedereen zit te pingelen: *We zijn maar klein, we hebben weinig geld...* Het is geen koosjere onderhandelingspositie.'

Maar een zakelijk beleid houdt meer in dan budgetten beheren.

Wim: 'Een kleine organisatie moet aan dezelfde normen voldoen als een grote, en hoe kleiner je bent, hoe complexer het wordt, juist omdat je met zo'n krappe bemanning zit. Er is het personeels- en loonbeleid, met daarbovenop een freelanceloonbeleid, en alle wetgeving errond. Er zijn de belastingen, revisie, veiligheidscoördinatie, archivering... Je moet bezig zijn met het evenwicht tussen werkdruk en gezondheid. Uiteraard moet je in orde zijn met de vzw-wetgeving – dat is helemaal terecht, maar het wordt almaar ingewikkelder. Dus er komt heel wat op je af.'

Wanne: 'Maar al wat je doet, draagt uiteindelijk bij tot iets fundamenteels. Soms heb je als zakelijk leider het gevoel dat je vooral met detaillistische, formalistische zaken bezig bent. De Tartaren hebben grote, artistieke plannen. Je ziet dat gebeuren, en dan ben jij als zakelijke misschien net bezig met de EHBO-koffer te updaten, omdat de datum van de verbandjes verstreken bleek. Je loopt naar de apotheek en vraagt je even af waar je in godsnaam mee bezig bent. Dan is het leuk om te zien dat het wel degelijk ergens toe leidt. Vorig jaar hebben we bijvoorbeeld de organisatiestructuur scherper gesteld door alle onderdelen beter te definiëren. Nu zijn we bezig met een update van het arbeidsreglement. Het heeft allemaal impact, al was het maar omdat iedereen daardoor wat meer rust krijgt in zijn job, omdat ook iedereen precies weet waar hij aan toe is.'

In welke zin maakt jullie participatieve bekommernis jullie zakelijke werking complexer?

Wim: 'We werken met mensen met een kwetsbare achtergrond. Dat vraagt op alle vlakken om extra ondersteuning. We moeten niet alleen oog hebben voor hun psychisch-motorisch draagvlak, maar ook bijvoorbeeld voor hun juridische situatie, zodat ze niet in de problemen komen door met ons samen te werken. We stellen ons bijvoorbeeld de vraag hoe we onze mensen een vergoeding of verblijfsonkosten kunnen uitbetalen voor reisvoorstellingen. Zo is

een collega-organisatie ooit in de problemen geraakt: een van haar spelers kreeg te horen dat hij ook wel kon gaan werken als hij dan toch zo vaak voorstellingen kon spelen... De ene spelers heeft een ziekte-uitkering, de ander krijgt een vervangingsinkomen. Je moet dan nagaan of een vrijwilligersvergoeding bijvoorbeeld wordt afgetrokken van het vervangingsinkomen. Als dat zo is, moet je dat weten en goed uitleggen aan je mensen, zodat ze niet voor verrassingen komen te staan.'

Jullie zeggen dat de wet- en regelgeving complexer wordt. Staat daar ook voldoende ondersteuning tegenover?

Wim: 'Het informatieaanbod is groot: we kunnen terecht bij Cultuurloket, bij OKO, en ook met de administratie hebben we een goede relatie.'

Wanne: 'Zo heeft OKO een modelarbeidsreglement ontwikkeld. Zalig! Je moet dan nog wat dingen aanpassen en bespreken – dat hebben wij bijvoorbeeld ook gedaan in samenspraak met de zakelijk leiders van de twee andere Leuvense stadsgezelschappen, het Nieuwstedelijk en fABULEUS – maar het grootste deel van het werk is al gebeurd. En zo zijn er nog enkele instrumenten beschikbaar die gedeeld worden in de sector. Aan de andere kant is elke organisatie verschillend, zodat je toch niets helemaal klakkeloos kunt overnemen. En waar wij wel tegenaan botsen, zijn de beperkte middelen. We werken met een bezetting van 2,8 VTE. De beschikbare informatie is één ding, maar je moet ze ook verwerkt krijgen, natuurlijk. Ik geef een voorbeeld. Om ons budget te verruimen, zijn we met fondsenwerving bezig. Het kabinet van minister Gatz organiseert sinds januari een traject rond filantropie: hoe pak je dat soort fondsenwerving aan? Hoe maak je bedrijven en stichtingen bewust van het belang van jouw organisatie? Enzovoort. Ik ben daar nu mee bezig, maar het is natuurlijk ook weer arbeidsintensief: het gaat om 20 sessies, dus in totaal 10 dagen, terwijl ik maar 60% werk. Dus hopen we maar dat er rendement van komt, zodat het de investering waard zal blijken.'

Jullie lanceerden onlangs een oproep om projecten van jonge makers aan te trekken. Hoe staat het daarmee?

Wanne: 'We hebben meer dan 30 reacties gekregen en zijn nu gesprekken aan het voeren. Als we beslissen met zo'n nieuwe maker in zee te gaan, kan er een productie uit voortkomen, maar dat hoeft niet per se. Het kan ook een plaats krijgen in ons ontwikkelingstraject: daarin geven we ruimte aan nieuwe makers om een artistiek onderzoek te voeren binnen ons gezelschap. Dat kan ook gewoon tot een presentatie voor beperkt publiek leiden, zonder druk om er meteen een afgewerkte zaalproductie van te maken.'

Wim: 'Het is een volgende stap in ons artistieke parcours. Tot nu gingen we zelf op zoek naar makers die met ons wilden samenwerken. Op die open call zijn makers afgekomen die ik voorheen nog niet kende, maar waarvan sommigen bijzonder interessante voorstellen hadden. Het zorgt weer voor een frisse wind en grotere diversiteit binnen het gezelschap.'

Komt er ook zakelijke ondersteuning bij kijken?

Wanne: 'We bieden tewerkstelling in een professionele organisatie, met alle ondersteuning die daar vanzelf bij komt kijken, een correcte verloning volgens barema inbegrepen. Als ze vragen hebben, ben ik uiteraard ook bereid mijn informatie met ze te delen of ik kan ze doorverwijzen naar Cultuurloket als dat meer opportuun lijkt.'

Wim: 'Laat me het even afzetten tegen al die residenties die tegenwoordig zo in zijn. Natuurlijk bieden wij onze nieuwe makers repetitieruimte, technische en logistieke steun. Dat is zo logisch dat we er niet eens over beginnen. Maar de meeste residenties stoppen daar: de makers mogen nog twee keer gratis spelen in hun zaal en klaar. Wat voor een snertvoorstel is zo iets op zakelijk vlak? Ik wil zulke initiatieven niet helemaal afschieten, want in het beste geval creëren ze effectief speelkansen en dient zo'n ervaring als springplank, maar wij willen echt wel een aantal stappen verder gaan dan dat.'

Wanne, je zegt net dat je geregeld medewerkers doorstuurt naar Cultuurloket. Haal je er zelf ook advies?

Wanne: 'Ik raadpleeg Cultuurloket af en toe als ik vragen heb, ja. En dan heb ik toch altijd het gevoel dat het er evenzeer is voor werkgevers als voor individuen. De trajecten die wij met onze spelers afleggen, zijn vaak wat over een langere periode gespreid dan de typische zes weken. Daardoor werken wij vooral met deeltijdse contracten. In combinatie met het kunstenaarsstatuut kan dat al eens voor problemen zorgen. Wat voor contract geef je in zo'n geval het best? Voor allerlei vragen rond het kunstenaarsstatuut, maar ook over de RVA of auteursrechten is Cultuurloket een van mijn vaste aanspreekpunten.'

www.tartaren.be